

پیشینه‌ی زیباسازی شهر تهران

مهرزاد مهاجر مرجان تاج‌الدینی

www.koobab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

(پیکره)

پیشینه‌ی زیباسازی شهر تهران

شهرروز مهاجر، مرجان تاج‌الدینی

صفحه‌آرایی: سید محسن خضری

طراح جلد: آیدین قشلاقی

چاپ نخست: ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

لیتوگرافی: نقش سبز - چاپ و صحافی: مبینا

نشر پیکره: تهران، خیابان آزادی، ابتدای آذریبجان، پلاک ۱۰۳۴، واحد ۵.

تلفن: ۶۶۰۲۸۴۱۹ فکس: ۶۶۰۲۸۴۲۶

www.peikarehpub.ir

E-mail: info@peikarehpub.ir

مرشنامه: مهاجر، شهرروز، ۱۳۶۳ -

عنوان و نام پدیدآور: پیشینه‌ی زیباسازی شهر تهران

شهرروز مهاجر، مرجان تاج‌الدینی.

مشخصات نشر: تهران: پیکره، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۳۹۵ ص.: مصور.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۳۸-۴۶۲-۳

وضعیت فهرست نویسی: فبا

بادداشت: کتابنامه: ص. ۳۸۱ - ۳۹۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: زیباسازی شهری - ایران - تهران - تاریخ

موضوع: تهران - تاریخ

شناسه افزوده: تاج‌الدینی، مرجان، ۱۳۶۵ -

رده بندی کنگره: ۱۴۹۳ NA۹۰۵۲/م۹پ۹

رده بندی دیویی: ۷۲۹/۹۰۵۵۱۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۴۷۰۲۶۰

فهرست مطالب

۱۳	 سخن مدیرعامل
۱۵	 مقدمه
۲۱	 پیشینه و روش پژوهش

فصل اول:

پیشینه‌ی تهران از آغاز تا پایان زندیه

۲۹	 ۱-۱. پیشینه‌ی تاریخی تهران
۳۱	 ۱-۲. املا و وجه تسمیه‌ی تهران
۳۴	 ۱-۳. تهران در کهن‌ترین متون تاریخی - جغرافیایی
۳۶	 ۱-۴. خانه‌های زیرزمینی تهران
۳۹	 ۱-۵. تهران در آثار سده‌های ۶ و ۷ ق
۴۱	 ۱-۶. تهران در آثار سده‌های ۸ تا ۹ ق
۴۲	 وضعیت تاریخی تهران در دوره‌ی صفویه
۴۲	 ۱-۷. تهران در زمان شاه اسماعیل اول
۴۳	 ۱-۸. تهران در زمان شاه طهماسب اول
۴۵	 ۱-۹. نخستین دروازه‌های تهران در زمان شاه طهماسب اول
۴۶	 ۱-۱۰. تهران در زمان شاه اسماعیل دوم
۴۶	 ۱-۱۱. تهران در زمان شاه عباس اول
۴۷	 ۱-۱۱-۱. احداث چهارباغ تهران در دوره‌ی شاه عباس اول
۴۸	 ۱-۱۱-۲. سیمای تهران از منظر دو جهانگرد خارجی در دوره‌ی شاه عباس اول

- ۱-۱۲. تهران در زمان شاه‌صفی، شاه‌عباس دوم و شاه‌سلیمان ۵۰
- ۱-۱۳. تهران در زمان شاه‌سلطان حسین ۵۱
- ۱-۱۴. تهران در دو دوره‌ی افشاریه و زندیه ۵۳

فصل دوم:

سیمای تهران در دوره‌ی قاجار و برخی اقدامات عمرانی در راستای زیباسازی شهر

- ۲-۱. پایتخت‌شدن تهران در زمان آقامحمدخان قاجار ۵۹
- ۲-۲. ارگ تهران از آغاز تا دوره‌ی قاجار ۶۱
- ۲-۳. تهران در زمان فتحعلی‌شاه ۶۳
- ۲-۴. سیمای تهران از نگاه مسافران غربی در دوره‌ی فتحعلی‌شاه ۶۵
- ۲-۵. تهران در دوره‌ی محمدشاه ۶۹
- ۲-۶. تهران در دوره‌ی ناصرعلی ۷۲
- ۲-۷. سیمای تهران از نگاه منوچهری، دوگوبینو، پولاک، موزر، اورسل و فووریه ... ۷۶
- ۲-۸. نخستین نقشه‌های تهران ۸۶
- ۲-۹. تهران در دوره‌ی مظفرالدین‌شاه ۹۱
- ۲-۱۰. تهران در دوره‌ی محمدعلی‌شاه ۹۳
- ۲-۱۱. نام‌نویسی خیابان‌ها، نمره‌گذاری خانه‌ها و کتیبه‌نویسی شهری ۹۴
- ۲-۱۲. تأسیس بلديه و نقش آن در زیباسازی شهر ۹۷
- ۲-۱۳. نظافت شهر ۱۰۳
- ۲-۱۴. تهران در زمان احمدشاه و پایان کار قاجارها ۱۱۰

فصل سوم:

زیباسازی شهری در دوره‌ی قاجار

- ۳-۱. آذین‌بندی و تزئینات موقت شهری ۱۱۹
- ۳-۲. خیابان‌ها و معابر تهران ۱۳۴
- ۳-۳. سیمای برخی خیابان‌های تهران در دوره‌ی قاجار ۱۳۷

- ۳-۴. میدان و نقش آن در زیباسازی شهری ۱۴۲
- ۳-۴-۱. میدان ارگ (میدان شاه، میدان توپخانه‌ی قدیم، باغ گلشن، میدان ۱۵ خرداد) ۱۴۵
- ۳-۴-۲. میدان توپخانه (میدان سپه، میدان امام خمینی) ۱۵۰
- ۳-۴-۳. سبزه میدان ۱۶۱
- ۳-۴-۴. میدان بهارستان ۱۶۴
- ۳-۴-۵. میدان باقایی (میدان اعدام، محمدیه) ۱۶۷
- ۳-۵. احجام زینتی و مجسمه‌های شهری ۱۶۸
- ۳-۵-۱. توپ مروارید ۱۷۷
- ۳-۵-۲. دو توپ در مدخل ورودی اداره‌ی دارایی ارتش (باغ ملی) ۱۸۵
- ۳-۵-۳. سردیس ناصرالدین‌شاه در خیابان لاله‌زار ۱۸۶
- ۳-۵-۴. مجسمه‌ی ناصرالدین‌شاه در باغ‌شاه ۱۸۸
- ۳-۵-۵. فکر ساختن مجسمه‌ی مظفرالدین‌شاه ۱۹۴
- ۳-۶. روشنایی شهر ۱۹۵
- ۳-۶-۱. روشنایی با انواع چراغ‌های نفتی و روغنی ۱۹۷
- ۳-۶-۲. چراغ برق ۲۰۱
- ۳-۶-۳. چراغ گاز ۲۰۲
- ۳-۶-۴. کارخانه‌ی برق حاج حسین امین‌الضرب ۲۰۵
- ۳-۶-۵. تیر چراغ برق ۲۰۹
- ۳-۷. دروازه‌های تهران ۲۰۹
- ۳-۷-۱. سیمای دروازه‌های تهران ۲۱۳
- ۳-۷-۲. سردر و دروازه‌ی باغ ملی ۲۱۶
- ۳-۷-۳. سیمای دروازه‌های تهران از نگاه سیاحان ۲۲۰
- ۳-۸. ساعت شهری ۲۲۴
- ۳-۹. سنگفرش ۲۲۶
- ۳-۱۰. پرچم ایران در دوره‌ی ناصری ۲۳۰

فصل چهارم:

زیباسازی تهران در دوره‌ی پهلوی با تگاهی به منظر و ائانه‌ی شهری

۲۳۹	زیباسازی تهران در دوره‌ی پهلوی اول
۲۳۹	۴-۱. گذار از قاجار به پهلوی
۲۴۲	۴-۲. نظام شهرسازی تهران پس از کودتای ۱۲۹۹ شمسی
۲۴۸	۴-۳. معماری نوین بناها و تغییر در سیمای شهر
۲۴۹	۴-۴. زیباسازی میدین، معابر سواره‌رو و پیاده‌رو در دوره‌ی پهلوی اول
۲۵۶	۴-۵. طرح جدید تهران در سال ۱۳۱۶
۲۵۹	۴-۶. آسفالت‌ریزی در تهران
۲۶۴	زیباسازی تهران در دوره‌ی پهلوی دوم
۲۶۴	۴-۷. زیباسازی و مبلمان شهری در دهه‌های ۱۳۲۰ و ۱۳۳۰
۲۶۹	۴-۸. زیباسازی و مبلمان شهری در دهه‌ی ۱۳۴۰
۲۷۶	۴-۹. زیباسازی و مبلمان شهری در دهه‌ی ۱۳۵۰
۲۸۲	۴-۱۰. مجسمه‌های شهری در دوره‌ی پهلوی
۳۴۶	۴-۱۱. نقاشی دیواری در دوره‌ی پهلوی

پیوست

پیوست ۱

۳۶۳	نام‌گذاری فضاهای شهری (میدان، محله، کوچه و خیابان)
-----	--

پیوست ۲

۳۶۷	برچم ایران در دوره‌ی پهلوی
-----	----------------------------

پیوست ۳

۳۷۰	تابلوهای شهری و تابلوسازی در تهران قدیم
۳۷۷	نمایه:
۳۹۲	منابع و مآخذ: